

11. Tkachev M. M., Pererva P. G., Kobieliava T. O. Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights. *Науковий вісник Полісся*. 2016. № 4 (8). С. 240–246.

12. Мониторинг производственно-коммерческой деятельности промышленного предприятия / П. Г. Перерва [и др.]. *Вестник Нац. техн. ун-та «ХПИ»*. 2009. № 36-1. С. 12–22.

13. Старостіна А. О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика : підруч. Київ : Знання, 2009. 1070 с.

Манєвська Анастасія Олександрівна

студентка гр. БЕМ 920д

Перерва Петро Григорович

д-р екон. наук, професор

ORCID ID: 0000-0002-6256-9329

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

м. Харків

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Ринок сільського господарства України є пріоритетним у розвитку економіки, становить найбільшу частку в експорті країни, а також має найбільший приріст порівняно з іншими галузями [1–12]. Тому питання швидкого переходу на інноваційно орієнтований шлях розвитку для українського агропромислового комплексу стають особливо актуальними.

Агропромисловий комплекс України – сукупність галузей національної економіки, що охоплює сільське та рибне господарство, харчову промисловість і перероблення сільськогосподарської продукції, їх матеріально-технічне та фінансове забезпечення [1]. Сільське господарство – це одна з провідних галузей економіки України, яка має значні природні конкурентні переваги. Значному розвитку сільського господарства ми зобов'язані, передусім, багатому природному ресурсу: сприятливому ґрунту. Більшість країн світу не володіють і десятою частиною того, що є у нас. Вельми часто в українських наукових працях можна зустріти твердження про те, що інноваційні перетворення в галузях і сферах української економіки можуть бути реалізовані тільки за рахунок масованої державної підтримки цих процесів. Це означає, що приватний капітал (підприємництво і великі корпоративні структури) будуть в

меншій мірі зацікавлені в інтенсивному освоєнні результатів науково-технічного прогресу і впровадження інновацій в основні, допоміжні та управлінські бізнес-процеси. Як показує досвід економічно розвинених країн, які вже перейшли на постіндустріальну модель розвитку, найбільш вагомий інноваційний потенціал сформований в приватному підприємницькому та корпоративному секторі, оскільки і підприємці, і керівники великих компаній самостійно визначають пріоритети розвитку своїх підприємств з урахуванням максимізації економічних і неекономічних вигод. Це забезпечує швидке економічне зростання і підвищення конкурентоспроможності продукції, що виробляється. Однак роль і значимість державної участі в інноваційно-орієнтованому розвитку економіки (в т. ч. і АПК) не можна ігнорувати. Це пов'язано з тим, що держава, визначаючи національні економічні пріоритети, задає інституційний вектор розвитку, формуючи тим самим не тільки можливості, а й певні обмеження для приватно-підприємницької діяльності. Ці обмеження в першу чергу пов'язані з прагненням забезпечити стійкість соціально-економічного розвитку, а також соціальну і екологічну відповідальність підприємницьких та корпоративних структур перед суспільством.

Безумовно, український АПК є в поточних умовах лідером по економічному зростанню і темпам приросту національного ВВП [1, 2]. Однак стабільна низхідна тенденція в темпах приросту виробництва в українському АПК, яка простежується в останні роки, ймовірно в першу чергу пов'язана з тим, що потенціал традиційного зростання за рахунок екстенсивних факторів вичерпаний, а інтенсивні чинники розвитку української сільськогосподарської та агропромислової галузі не були сформовані. У зв'язку з цим слід виділити ряд ключових проблем, які стримують розвиток українського АПК і не дозволяють реалізувати інноваційно-проривні сценарії його розвитку:

по-перше, високий рівень закредитованості підприємств сільського господарства і сфери агропромислового виробництва. В окремих випадках рівень кредитного навантаження можна порівняти з рівнем виручки від реалізації продукції. Основна проблема в тому, що зберігається висока собівартість виробництва при відповідно низький рівень рентабельності;

по-друге, загальний дефіцит кадрів і, в тому числі критичний дефіцит високопрофесійних кадрових ресурсів, необхідних для ефективної організації основних, допоміжних і управлінських бізнес-процесів в українському АПК;

по-третє, низька підприємницька активність в АПК, яка не сприяє збереженню набраних за роки продуктового ембарго темпів економічного зростання;

по-четверте, низька інвестиційна привабливість сільського господарства і сфери агропромислового виробництва, що не дозволяє вирішити три вище перелічені проблеми [1].

Агропромислова політика в залежності від правильності чи неправильності її побудови здатна перетворити такі регіони або в потужні економічні території, або в нерозвинені анклавні. Тому необхідна Програма з підтримки АПК, спрямована на подолання аграрної кризи в Україні. Це дозволить мати нову актуалізовану аграрну політику і відповідну їй економічну модель функціонування АПК.

У частині інституційних перетворень в АПК як пріоритет має стати значне поширення кооперації, яка охопила б основну масу середніх і дрібних сільськогосподарських товаровиробників, як певної альтернативи великим аграрним холдингам, які володіють величезними масивами земельних угідь, розмір яких досягає понад півмільйона гектарів, що може привести до негативних соціально-економічних наслідків. У сфері економічних відносин належить приділити особливу увагу цінним відносинам сільського господарства зі сферою матеріально-технічних ресурсів і виробничих послуг, обмеживши випереджаюче зростання цін і тарифів на цих сегментах ринку.

Для вдосконалення діяльності ринку та створення потужного агропромислового комплексу, який продукує готову експортовану продукцію слід провести низку заходів у законодавстві України, підтримувати розвиток малих та середніх сільськогосподарських підприємств, використовувати програмний метод в аграрній політиці, здійснювати впровадження іноземного досвіду розбудови інноваційного ринку сільського господарства, раціонально використовувати земельні ресурси [2]. Перелічені вище кроки забезпечать формування конкурентоспроможної сільськогосподарської галузі України

Список використаних джерел

1. Вахрушев Д. С., Грехов Д. В. АПК и инновационный процесс. *Економика и управление: теория и практика*. Ярославль : Канцлер, 2018. С. 9–16.
2. Данюк К. О. Стан та перспективи розвитку агропромислового комплексу України. *Технічне забезпечення інноваційних технологій в агропромисловому комплексі*. 2020. С. 71–74.
3. Романчик Т. В., Кобелева Т. О., Перерва П. Г. Комплаєнс як фактор інноваційного розвитку підприємства. *Інформація та знання в системі управління інноваційним розвитком* : монографія. Суми : Триторія, 2018. С. 205–220.
4. Ткачова Н. П. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства. *Економика розвитку*. 2011. № 4 (60). С. 116–120.

5. Kocziszky G., Pererva P. G., Szakaly D., Somosi V. M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc : NTU «KhPI», 2012. 668 p.
6. Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т. А. Комплаєнс програма промислового підприємства. Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. 689 с.
7. Kobieliava T., Kocziszky G., Veres Somosi M. Compliance-technologies in marketing. *MIND Journal*. 2018. № 5. 10 p. URL : https://mindjournal.wseh.pl/sites/default/files/article/09-18/compliance-technologies_in_marketing.pdf.
8. Кобелева Т. О., Перерва П. Г. Показники і критерії оцінки кон'юнктури товарного ринку. *Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу* : Зб. тез. доп. 5-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 29 вер.–1 жовт. 2011 р.). Суми : ТОВ «ДД «Папірус», 2011. С. 161–163.
9. Kobieliava T. O., Pererva P. G. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПИ»*. Сер. Економічні науки. 2016. № 48. С. 41–44.
10. Кобелева Т. О. Електротехнічна галузь України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПИ»*. 2011. № 26. С. 34–43.
11. Tkachev M. M., Pererva P. G., Kobieliava T. O. Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights. *Науковий вісник Полісся*. 2016. № 4 (8). С. 240–246.
12. Мониторинг производственно-коммерческой деятельности промышленного предприятия / П. Г. Перерва [и др.]. *Вестник Нац. техн. ун-та «ХПИ»*. 2009. № 36-1. С. 12–22.
13. Ткачова Н. П., Кобелева Т. О., Перерва П. Г. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Сер. : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2015. № 819. С. 167–174.